

Skru ned for det identitetspolitiske rabalder

Det er sjældent, at højrefløjen omfavner identitetsbegrebet. Det gælder dog ikke den internationale bevægelse Generation Identitær. Wikimedia Commons.

David Kyng 26.09.2022

IDENTITETSPOLITIK // BOGANMELDELSE – Den offentlige debat handler i stigende grad om identitetspolitiske spørgsmål, og når det er identitetspolitik, der diskuteres, er tendensen, at stemmelejet hæves et par oktaver. Idéhistorikeren Mikkel Thorup har skrevet en sober og tankevækkende bog, *Kampen om identitetspolitik*, hvor han slår til lyd for, at man diskuterer identitetspolitiske spørgsmål på samme måde som andre politiske spørgsmål.

Kampen om identitetspolitik – en samtidsidéhistorie

Af: Mikkel Thorup

Forlag: Klim 2022. 303 sider. 299,95 kr.

Er udkommet.

Identitetspolitiske diskussioner handler bl.a. om køn, seksualitet og race. Mikkel Thorups baggrund som idéhistoriker viser sig ved, at han i højere grad behandler identitetspolitik som begreb end som fænomen – sagt på en anden måde mere som teori end praksis. Det indebærer, at han ikke virkelig går ind i de konkrete identitetspolitiske slagsmål.

Mange af de identitetspolitiske kampe og diskussioner stammer fra USA. Det gælder også det materiale, Thorup behandler, men han mener ikke, at man uden videre kan overføre forestillinger om, hvordan identitetspolitiske kampe føres fra USA til Danmark.

Hvad er identitetspolitik?

En af de definitioner på identitetspolitik, Thorup giver, lyder:

”Identitetspolitik er kampen om, hvilke identiteter og identitetsmarkører, der kan vinde offentlig anerkendelse” (s. 146).

Identitetspolitik er som regel noget, man anklager andre for at bedrive. Når undertrykte minoriteter kæmper for anerkendelse, genkendes det straks som identitetspolitik (og udskammes nogle gange som sådan). Men dominerende majoritetsgrupper bedriver også identitetspolitik. Det kommer bare ofte til at fremstå som forsvar for *det normale* overfor minoriteternes identitetspolitiske **excesser**.

Man kan finde eksempler på noget, man kunne kalde identitetspolitik til alle tider og steder, men identitetspolitikens moderne historie er ifølge Thorup ca. 50 år gammel. Begrebet optrådte første gang i 1977 i en erklæring fra en gruppe afroamerikanske, lesbiske aktivister, men den afroamerikanske borgerrettighedsbevægelse satte allerede fra 1950'erne fokus på anerkendelse.

Thorups eksempler på identitetspolitiske excesser stammer mest fra højrefløjen, men han fremhæver flere gange, at man kan finde dem i alle hjørner af den identitetspolitiske slagmark

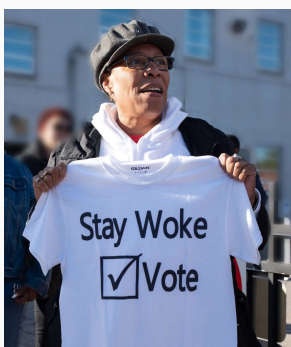
Det blev endnu tydeligere i 1960'erne med slogans *black power*, *black pride* og *black nationalism*. Bevægelser blandt kvinder og homoseksuelle førte tilsvarende kampe, og på højrefløjen var der mobilisering omkring identitetsmarkører som *hvid magt*, våbenbesiddelse og konservativ religiøsitet.

Identitetspolitik fra højre og venstre

Den moderne identitetspolitik er således skabt af sociale bevægelser snarere end verdensfjerne akademikere. Faktisk var akademiske behandlinger af identitetspolitikken fra starten overvejende kritiske. Det gælder også for venstreintellektuelle, der siden er blevet beskyldt for at være de identitetspolitiske overdrivelsers fødselshjælpere, som f.eks. den poststrukturalistiske feminist Judith Butler. Butlers hovedærinde var og er at undergrave forestillinger om fastfrosne identiteter. 1990'ernes queer-teorier var led i en bevægelse væk fra identitetspolitik.

Venstrefløjens kritik af identitetspolitikken går ellers ofte på, at dyrkelsen af stadig mindre minoriteter splitter kampen mod samfundets magthavere og fører opmærksomheden væk fra de egentlige, fordelingspolitiske kampe.

På højrefløjen startede den anti-identitetspolitiske diskurs som en kritik af politisk korrekthed. Begrebet politisk korrekthed blev allerede i 1930'erne brugt ironisk på den amerikanske venstrefløj, men i løbet af 1980'erne blev det højrefløjens foretrukne begreb til at karakterisere den dogmatiske venstrefløj. At nægte at underlægge sig politisk korrekthed kunne bruges i heroiske offerfortællinger og som undskyldning for at sige hvad som helst.

I den senere tid har begrebet *woke* overtaget rollen fra *politisk korrekthed* som højrefløjens foretrukne, når den identitetspolitiske venstrefløj skal udskammes. Billedet fra 2018 viser Marcia Fudge, som nu er amerikansk bolig- og byudviklingsminister, med en *Stay Woke-t-shirt*. Wikimedia Commons.

Summen, larm, støj, rabalder

I slutningen af 00'erne var debatten om identitetspolitik så småt ved at ebbe ud, men det viste sig at være stilhed før stormen. I de sidste godt 10 år er intensitet og volumen i de identitetspolitiske debatter kun steget. De identitetspolitiske kampe startede ifølge Thorup som en summen, der efterhånden blev til larm, da grupper, der ikke tidligere var blevet hørt, begyndte at kræve anerkendelse.

Larmen blev til støj, da flere og flere spørgsmål, der ikke nødvendigvis var identitetspolitiske, blev karakteriseret som sådanne. Endelig kom det identitetspolitiske rabalder, når mindre konflikter blev blæst op til spørgsmål om samfundets undergang.

Der er ingen tvivl om, at man ved at læse bogen bliver klogere på, hvad der er på spil, når det identitetspolitiske rabalder bryder løs

Thorup bruger Marianne Stidsen som et dansk eksempel på identitetspolitisk rabalder. Hun karakteriserer venstrefløjens identitetspolitik med begreber som totalitarisme, afskaffelse af frihedsrettigheder og hekseprocesser. MeToo-bevægelsen sammenligner hun med nazisme.

Thorups eksempler på identitetspolitiske excesser stammer mest fra højrefløjen, men han fremhæver flere gange, at man kan finde dem i alle hjørner af den identitetspolitiske slagmark. Han mener dog, at det ikke er de venstreorienterede, identitetspolitiske bevægelser, der er de mest magtfulde. **Identitetspolitik** bliver såvel ført fra oven af magtfulde institutioner og fra neden af mere eller mindre marginaliserede minoriteter. Det er de sidste, der er mest udsat for afskedigelser, begrænsninger i mulighederne for at komme til orde osv.

Hvorfor er den identitetspolitiske uforsonlighed taget til?

Thorup knytter intensiveringen af de identitetspolitiske kampe sammen med nogle brede samfundsmæssige forandringer. Identiteten er i det senmoderne samfund i mindre grad end tidligere noget på forhånd givet – og i stigende grad en pluralistisk, sammensat størrelse.

Men netop derfor er der en tendens til at “essentialisere” identitet og en stigende sårbarhed overfor, at ens identitet ikke nyder anerkendelse, eller at der bliver sat spørgsmålstegn ved den. De stadig mere flydende identiteter medfører krav om fasthed.

Generelt er der sket en demokratisering af livsformerne forstået på den måde, at flere og flere måder at leve på nyder almindelig accept. Tænk bare på udviklingen i synet på homoseksualitet i vores del af verden. Men de livsformer, der endnu ikke har vundet accept, er stadig mere sårbare overfor den manglende anerkendelse. Højrefløjen har en tendens til at hævde, at alle livsformer (som med rimelighed kan anerkendes) nu er anerkendt, mens den identitetspolitiske venstrefløj mener, at der stadig er væsentlige kampe, der skal kæmpes.

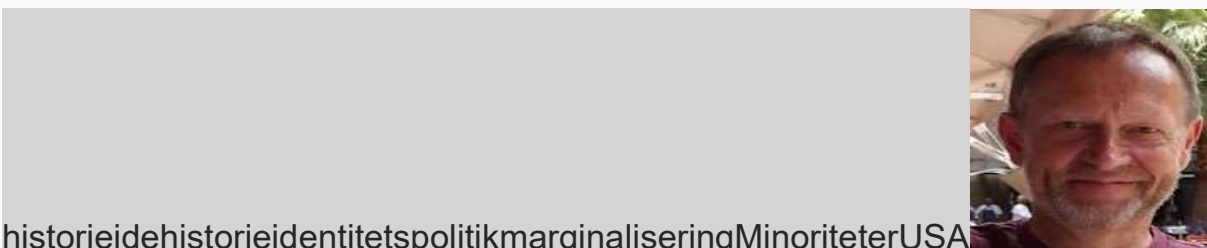
Copenhagen Pride 2019. I Danmark giver afholdelse af prides ikke længere anledning til voldsomme følelsesmæssige reaktioner – i modsætning til f.eks. den for nyligt afholdte pride i Beograd. Foto: Leif Jørgensen

Efter den kolde krig er politikken til en vis grad blevet afideologiseret. Økonomisk globalisering og EU-integration har gjort det stadig vanskeligere af afvige fra *nødvendighedens politik*. De politiske kampe er derfor blevet forvist til det kulturelle og identitetspolitiske område. Politikken er blevet eksistentialiseret. Dvs. at selve retten til at være i verden opleves som truet, og i forsvaret for denne er det vanskeligt at gå på kompromis.

Hvis man ser på Mikkel Thorups publikationsliste eller referencerne i en bog som denne, kan man godt blive helt forpustet. Hans indsigt i det felt, han undersøger, er både dybtgående og bred, og hans tilgang til de mange værker, han inddrager, er (med nogle få undtagelser) meget lidt polemisk. Man kan ikke beskrive et som nutidige, identitetspolitiske kampe fra et udsigtspunkt udenfor slagmarken, men det påstår Thorup heller ikke, at han gør.

Hans ønske om at dæmpe den affektive polarisering i de identitetspolitiske konfrontationer, synes jeg kun, man kan tilslutte sig. I hvor høj grad en bog som denne kan bidrage til dette, kan man måske stille spørgsmålstejn ved, men der er ingen tvivl om, at man ved at læse bogen bliver klogere på, hvad der er på spil, når det identitetspolitiske rabalder bryder løs.

Bogen er ikke helt let at læse, men man kan kun håbe, at den vinder stor udbredelse.

historieidehistorieidentitetspolitikmarginaliseringMinoriteterUSA

David Kyng

David Kyng er født i 1959 og har siden 1989 undervist i historie og samfundsfag på Viby Gymnasium ved Aarhus. Jeg har været med til at skrive og redigere lærebøger i historie for Gyldendal. Sad i bestyrelsen for Historielærerforeningen